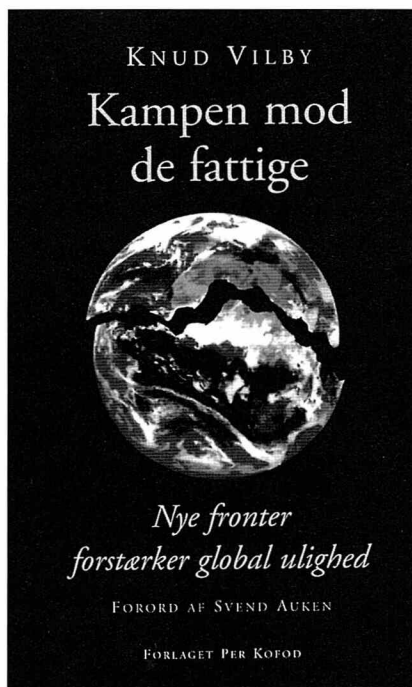

Den lille sorte

Anmeldelse af Karen Ellen Spannow

Knud Vilby:
KAMPEN MOD DE FATTIGE
Nye fronter forstærker global ulighed.
Forord af Svend Auken.
159 s., kr: 148,-.
Forlaget Per Kofod.

Farven og formatet på Knud Vilbys seneste bog "Kampen mod de fattige" tigger om, at bogen kommer til at gå under navnet "Den lille sorte". Det dystre og beskæmmende indhold passer

desuden godt til den titel. Bogen fortjener mindst lige så stor udbredelse som i sin tid "Den lille røde", men af helt andre grunde. For det er ikke Vilbys ideologiske holdning, omend den er klar nok, som efterlader læseren rystet i sin grundvold, men en selektion af tal garneret med pragmatisk prosa, som enhver tvivler kan gå efter i sømmene, der prenter sig i bevidstheden og får en til at kigge sig omkring for at finde en skammekrog, der er stor nok til, at man kan være der sammen med alle de andre syndere.

For i denne den rigeste af alle historiske tider rækker antallet af fattige, forsømte og forsultne kun den forkerte vej. Alverdens beslutninger på internationale topmøder blæser kun i vinden og slår ikke ud i handling. Mens mennesker i de rige lande vander sig under overvægt og tunge indkøbsposer er der hvert syvende sekund et barn under ti år, der dør af mangel på basal ernæring. Lægger vi de over tiårige, der bukker under for sulten, oveni, er det mere end én gang i sekundet, at livets lys slukkes i øjnene på en udsultet person. 36 millioner mennesker, som hvert år omkommer, fordi deres grundlæggende ernæring er utilstrækkelig. Dertil må lægges alle dem, der ikke får den mest nødvendige lægehjælp i tilfælde af sygdom, dem, der ikke får tilbudt vaccinationer, der næsten ikke koster noget og dem, der dør af arbejdsulykker, fordi deres arbejdsforhold er helt uacceptable. For bare at nævne nogle af alle de ulykker, der følger af at være næsten ufattelig fattig. 1,2 milliarder lever for under en dollar per dag og 2,8 milliarder, næs-

Knud Vilby

ten halvdelen af menneskeheden, må klare sig for under to dollar per dag.

Når man lægger bogen til side efter endt læsning, må man forundret spørge sig selv, hvordan det er gået til, at vi i den grad kan ignorere vores medmenneskers lidelser. Det er jo ikke fordi, at vi ikke meget let kan få kendskab til deres kår. Nogle få tryk på tasterne, så vælter elendigheden frem på skærmen. FN og andre internationale organisationer udsender stribevis af rapporter, der taler deres eget tydelige sprog.

Dertil kommer, at folk fra den rige del af verden aldrig før har rejst så meget som nu. Masser af mennesker fra de rige lande har med egne øjne beskuet slumkvarterer fyldt med lasede, tiggende, underernærede mennesker og har mærket lugten af fraværende sanitære foranstaltninger og renovation i egne næsebor. Både den generelle og den personlige dokumentation af en utålelig fattigdom er svulmende.

Hvis nogen skulle gå og lulle sig ind i forestillingen om, at de rige lande skam også betaler så rigeligt til ulandshjælp og nødhjælp er Vilby den rette mand til at kvalificere den forestilling. Efter at have taget pulsen på udviklingsproblematikken i mere end tre årtier kender han rytmen. I de senere år er ulandshjælpen svundet ind samtidig med at mulighederne for at afsætte varer i den rige del af verden er blevet forringet. Så sent som i 1990, hvor murens fald også medførte en militær nedrustning, der indebar frigørelse af midler, fik verdens lavindkomstlande 2,6 % af deres bruttonationalindkomst i form af bistand. Ti år senere fik de kun 1,3 %. Der

er, påpeger Vilby, store forskelle fra land til land, men tendensen er ensartet.

Den samlede sum af ulandshjælpen er 50 milliarder dollars om året. Det skal sammenholdes med, at landbrugsstøtten i de rige lande er 350 milliarder dollars, og at der anvendes 1000 milliarder til militære formål. Den årlige ekstrabevilling, som USA gav til militæret efter den 11. september, var alene på 50 mia, altså det samme som den rige verdens årlige hjælp til udvikling i den fattige del af verden.

Den megastore landbrugsstøtte som udbetales til bønder i den rige del af verden betyder, at de fattige lande bliver fanget i råvarefælden. De kan ikke konkurrere på prisen af forarbejdede varer, når de ikke får tilsvarende støtte. Derfor må de sælge deres uforarbejdede afgrøder og kan ikke som de rige lande i sin tid gjorde det opbygge en industrisektor med udgangspunkt i forarbejdningen af landbrugsprodukter. Det svarer til, at Danmark var tvunget til at sælge levende grise i stedet for at kunne producere bacon og dåseskinker.

Oven i den håbløse kamp mod landbrugsstøtten kommer andre former for handelshindringer, som de rige lande, trods en erklæret kærlighed til åbne markeder og fri konkurrence, har fået stablet på benene. Multifiberaftalen forhindrer, at de fattige lande frit kan eksportere tekstiler til de mest købedygtige markeder. Desuden indebærer forskellige kvalitetssikringsmekanismer, at mange varer fra den beskedne industri, der er i de fattige lande, ikke kan sælges i de rige lande, fordi de ikke opfylder samtlige krav til standardisering og kvalitet. Som Vilby syrligt noterer sig, så stopper begejstringen for det åbne marked der, hvor de rige landes interesser kunne tænkes at blive truet. Militæret skal have mere, de rige skal have mere og de fattige må selv ligge og rode med deres problemer.

Sven Auken har skrevet forordet, som sandfærdigt men politisk forventeligt påpeger at den nuværende regerings nedskæringer på især miljøområdet i ulandshjælpen er helt uacceptable. Men det flamboyante forord kan ikke kamuflere, at den ulykkelige udvikling i verden var i fuldt

spin længe inden den nuværende regering gav sig til at gøre ondt værre. På trods af det relativt gunstige udgangspunkt i 1990 hvor den kolde krig blev en saga blot, har de rige i halvfemserne været dybt koncentreret om på en gang at skrabe til sig og skubbe bevidstheden om den uheldige halvdel fra sig.

Vilby har systematiseret bogen i kapitler, hvor han gøre rede for betydningen af teknologi, politik, uddannelse, sundhed, økonomi, miljø og kultur. Men det han hele tiden vender tilbage til, og som han hovedsageligt forklarer forløbet i halvfemserne med, er, at det håb, der engang var til at hele verdens befolkning med tiden kunne få rimelige vilkår, er forsvundet. Håbet om udvikling og bedre kår til de fattige fik i sin tid mennesker i den rige del af verden til at synes, at det er vigtigt med udviklingshjælp. I Danmark skaffede tiltroen til at fattigdommen kunne reduceres ved en kvalificeret intervention politisk opbakning til, at der blev givet et procentvist relativt gavmildt bidrag. Men nu hober indvendingerne sig op, og mange opfatter ulandshjælp som spildt krudt. Hjemlige politiske partier nærer ligeegyldigheden for de fattige andre steder ved at fremstille en i bund og grund økonomisk problematik som kulturelt betinget.

Det underliggende argument synes at være, at hvis bare de fattige gør lige som vi har gjort, så skal det nok gå, og at hjælpen bare forhindrer dem selv i at tage initiativet. Det væsentlige, som Vilby klart dokumenterer i sin bog, er, at den rige verden med sine spilleregler har gjort det umuligt for de fattige lande at gentage den udvikling, der lagde bunden til velstand i de rige lande.

Det værste er, at håbet om mere retfærdige tilstande for menneskeheden som helhed ikke bare er røget sig en tur i de rige lande, men heller ikke kan findes i de fattige lande. Ikke mindst ungdommen er desillusioneret. Uhyggeligt mange af dem er uden forhåbninger om uddannelse og arbejde. Illusionsløsheden har desværre også ramt den del af ungdommen, som er privilegerede og har en uddannelse og et arbejde. Det indebærer, at den del, der skulle fungere som lokomotiv for udvik-

lingen i deres eget land, heller ikke tror på noget og det resulterer i at de primært hytter deres eget skind og forer deres egen rede, samt at de stort set alle bare drømmer om at komme derhen, hvor dollarsene gror.

Vilby slår sløjfe på sin mistrøstige gennemgang af verdens elendighed ved at påpege, at de foranstaltninger, som krigen mod terror medfører er den direkte vej til mere terror. Derudover får krigen mod terrorismen den bivirkning, at der ses stort på politiske rettigheder, som man i årevis har kæmpet for. Forskelsbehandling marcherer frem med stormskridt, mest effektivt i forhold til de sorthårede, men i forbi-farten mejes de øvrige underprivilegerede også ned. De rige omgiver deres rigdom med allehånde beskyttelsesforanstaltninger, som uvægerligt tjener til yderligere uddybning af sociale forskelle.

Hvis jeg havde magten skulle regeringen og dens støttepartier i folketinget tvinges til at påhøre en offentlig højtlesning af den lille sorte og bagefter være forpligtede til at forklare os alle sammen, hvordan de kan have samvittighed til at hævde at liberal markedsøkonomi er det bedste middel til at sikre frihed og retfærdighed. Jeg vil gerne høre en forklaring på, hvorfor det er helt i orden at børn dør på stribe, fordi deres forældre ikke har råd til at give dem en enkelt portion yogurt eller et æg om dagen, mens det er en katastrofe at slagteheste køres for mange kilometer uden vand. Ikke fordi jeg er tilhænger af dyremishandling, men fordi jeg har grumme svært ved at få øje på proportionerne.

Men det er jo ikke bare den nuværende regering, der skal have på hattepulden. Det må også være på tide at vi andre får fingeren ud og genoptager kampen for at genindføre et minimum af anstændighed i dansk og europæisk politik. Hvis vi følger Vilbys tankegang, er der endda stærkt egoistiske grunde til det. For vreden og forbitrelsen vokser for hvert unødvendigt dødsfald i den fattige verden, og følger vi blindt det liberalistiske evangelium spænder vi buen så hårdt, at pilen rammer os selv.